

Pradžia>Nagrinėjimas teisme>Civilinės bylos>Procesiniai terminai

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([lt](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: [en](#).

Swipe to change

portugalų**Procesiniai terminai**

Portugalija

1 Kokių rūšių terminai taikomi civiliniame procese?

Procesiniai terminai gali būti naikinamieji (*peremptório*) – jiems pasibaigus išnyksta teisė atlikti veiksmą, arba atidedamieji (*dilatatório*) – juos taikant galimybė atlikti veiksmą atidedama iki konkretaus laiko arba momento, nuo kurio pradedamas skaičiuoti kitas terminas.

Procesiniams terminams taikomos Civilinio proceso kodekso 138–143 straipsniuose nustatytos taisyklės.

Procesiniai arba teismų nustatyti terminai skaičiuojami laikantis Civilinio kodekso 278, 279 ir 296 straipsniuose nustatytų taisyklių.

Civilinėse bylose taikomų terminų trukmė ir poveikis teisiniams santykiams reglamentuojami Civilinio kodekso 296–333 straipsniuose.

Visų pirma senaties terminai (*prazos de prescrição*) ir naikinamieji terminai (*prazos de caducidade*) reglamentuojami atitinkamai pagal Civilinio kodekso 300–327 straipsniuose ir 328–333 straipsniuose nustatytas taisykles.

2 Nedarbo dienų, numatytų 1971 m. birželio 3 d. Reglamente (EEB, Euratomas) Nr. 1182/71, sąrašas.

Šiuo tikslu Portugalija informavo Europos Komisiją apie šias švenčių dienas:

sausio 1 d., balandžio 10 d. (Didysis penktadienis), balandžio 12 d. (Velykų sekmadienis), balandžio 25 d., gegužės 1 d., birželio 10 d., birželio 11 d. (*Corpus Christi*), rugpjūčio 15 d., spalio 5 d., lapkričio 1 d., gruodžio 8 d. ir 25 d.

Komisija šį sąrašą paskelbė *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* Nr. C 31, 2020 (p. 3), su juo galima susipažinti spustelėjus šią [nuorodą](#).

Valstybės narės šį sąrašą Komisijai pateikia kasmet. Kai kurios švenčių dienos kinta ir ne visada sutampa su pirmiau nurodyta diena.

3 Kokios yra bendrosios civilinio proceso terminų taisyklės?

Pagal pagrindinę Portugalijos civilinio proceso teisėje galiojančią taisyklę, nesant jokios konkrečios nuostatos, šalims suteikiamas 10 dienų terminas kreiptis dėl bet kokie veiksmo arba procesinio dokumento, pareikšti ieškinį dėl pripažinimo negaliojančiu, paduoti atskirąjį skundą arba pasinaudoti bet kuria kita procesine teise; 10 dienų terminas taip pat taikomas šalies atsiliepimui į kitos šalies ieškinį pateikti (Civilinio proceso kodekso 149 straipsnis).

4 Kai tam tikrą veiksmą ar formalumą reikia atlikti per nustatytą laiką, kada pradedamas skaičiuoti terminas?

Paprastai termino pradžia bet kokiam atsakymui pateikti visada yra atitinkamo dokumento įteikimas (Civilinio proceso kodekso 149 straipsnio 2 dalis).

Šalims skirti pranešimai nagrinėjant bylą įteikiami jų teisiniams atstovams.

Kai dokumentų įteikimu siekiama iškviešti šalį atvykti į teismą asmeniškai, be dokumentų įteikimo atstovui, registruotas pranešimas įteikiamas pačiai šaliai, nurodant atvykimo į teismą datą, vietą ir tikslą.

Atstovams dokumentai įteikiami el. paštu (žr. 2013 m. rugpjūčio 26 d. Įgyvendinamąjį nutarimą (*Portaria*) Nr. 280/13 adresu

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=1967&tabela=leis&so_miolo=S), o kompiuterinėje sistemoje bus patvirtinta pranešimo įteikimo data; šiuo atveju daroma prielaida, kad pranešimas įteiktas trečiąją dieną arba pirmąją darbo dieną po tos dienos, jei ta diena yra nedarbo diena.

Šaukimas į teismą siunčiant registruotą laišką kartu su gavimo patvirtinimu „laikomas įvykdytu gavimo patvirtinimo pasirašymo dieną, kai jis buvo įteiktas į teismą šaukiamam asmeniui, net jeigu gavimo patvirtinimą pasirašė trečiasis asmuo, ir darant prielaidą, kad laiškas buvo nedelsiant įteiktas gavėjui, išskyrus atvejus, kai yra priešingų įrodymų“ (Civilinio proceso kodekso 230 straipsnio 1 dalis).

Jeigu byla susijusi su pinigines prievolės, kylančios iš rašytinių sutarčių, kuriose šalys nurodė laiškų įteikimo adresą, įvykdymu, šaukimas į teismą siunčiamas paštu pasirinktu adresu, nurodant, kad bylos vertė neviršija 30 000 EUR, arba, jeigu bylos vertė viršija šią sumą, – prievolę, susijusią su nuolatinio prekių tiekimu arba paslaugų teikimu. Jeigu į teismą šaukiamas asmuo atsisako pasirašyti gavimo patvirtinimą arba priimti laišką, paštininkas tai atitinkamai pažymi prieš grąžindamas laišką ir tariama, kad šaukimas į teismą įteiktas remiantis įrašu apie atsisakymą pasirašyti gavimo patvirtinimą arba priimti laišką. Šiuo atveju terminas pradedamas skaičiuoti nuo atsisakymo įrašymo momento (Civilinio proceso kodekso 229 straipsnis).

Jeigu laiškas grąžinamas dėl to, kad adresatas per įstatyme nustatytą terminą jo neatsiėmė iš pašto skyriaus, arba dėl to, kad asmuo, išskyrus į teismą šaukiamą asmenį, atsisako pasirašyti gavimo patvirtinimą arba priimti laišką, šaukimas į teismą įteikiamas pakartotinai, ir kitas registruotas laiškas su gavimo patvirtinimu išsiunčiamas asmeniui, kuriam turi būti įteikiama, įspėjant jį apie teises pasekmes. Šiuo atveju įteikiamas oficialiai patvirtintos formos laiškas, prie kurio pridedama informacijos apie teises pasekmes kopija. Paštininkas privalo įrašyti datą ir tikslią vietą, kurioje buvo paliktas laiškas, ir nedelsdamas šį įrašą perduoti teismui.

Jeigu laiško negalima įmesti į asmenį, kuriam turi būti įteikiama, pašto dėžutę, paštininkas palieka į teismą šaukiamam asmeniui pranešimą. Tokiu atveju šaukimas į teismą laikomas įteiktu paštininko įrašytą datą arba, jeigu pranešimas buvo paliktas, aštuntą dieną po tos datos (į teismą šaukiamas asmuo apie tai informuojamas vėliausiai jam siųstame laiške). Būtent nuo šio šaukimo į teismą momento pradedamas skaičiuoti procesinis terminas.

Šaukimą į teismą įteikiant per teisinį atstovą, teismo antstolį arba teismo raštinės darbuotoją, kuris susisieks su į teismą šaukiamu asmeniu, terminas pradedamas skaičiuoti nuo tada, kai asmuo pasirašo įteikimo įrašę.

Civilinio proceso teisėje numatytas atidedamasis terminas atsižvelgiant į geografinį atstumą tarp šaukimo į teismą vietos ir teismo, kuriame nagrinėjama byla, arba faktą, kad į teismą šaukiamam asmeniui nebuvo įteikta asmeniškai. Esant šioms aplinkybėms, atidedamasis terminas pridedamas prie naikinamojo termino ir abu terminai skaičiuojami kaip vienas terminas.

Šaukimas į teismą paskelbiant, atsižvelgiant į tai, kad į teismą šaukiamo asmens buvimo vieta nėra tiksliai žinoma, atliekamas pakabinant pranešimą ir kartu jį paskelbiant viešai prieinama interneto svetainėje (2013 m. rugpjūčio 26 d. Įgyvendinamojo nutarimo Nr. 280/13 24 straipsnis). Šiomis aplinkybėmis šaukimas į teismą laikomas įteiktu pranešimo paskelbimo dieną. Atidedamasis terminas pradedamas skaičiuoti nuo įteikimo dienos. Terminas atsiliepimui į ieškinį pateikti pradedamas skaičiuoti pasibaigus šiam trumpiausiam terminui.

5 Ar dokumentų perdavimo ar įteikimo būdas (dokumentą asmeniškai įteikia antstolis arba pašto darbuotojas) gali turėti įtakos termino eigos pradžiai arba ją pakeisti?

Taip. Žr. atsakymą į 4 klausimą.

6 Jeigu termino eiga prasideda nuo įvykio, ar diena, kurią įvyko tas įvykis, į terminą įskaičiuojama?

Faktinė veiksmo atlikimo, įvykio, sprendimo priėmimo, šaukimo į teismą arba įteikimo diena nėra įskaičiuojama (Civilinio kodekso 279 straipsnio b punktas).

7 Kai terminas išreikštas dienomis, skaičiuojamos kalendorinės ar darbo dienos?

Kai procesinio veiksmo atlikimo terminas pasibaigia dieną, kurią teismas nedirba, terminas pratęsiamas iki kitos darbo dienos (Civilinio proceso kodekso 138 straipsnio 2 dalis).

Teismo atostogos trunka nuo gruodžio 22 d. iki sausio 3 d., nuo Verbų sekmadienio iki Velykų antros dienos ir nuo liepos 16 d. iki rugpjūčio 31 d.

Teismas, priimdamas pagrįstą nutartį ir išklauses šalis, sustabdo procesinį terminą pagal Civilinio proceso kodekso 269 straipsnio 1 dalies c punktą.

8 Kaip skaičiuojamas savaitėmis, mėnesiais arba metais išreikštas terminas?

Skaičiuojant bet kurį terminą, neįskaičiuojama diena ar valanda, jei terminas skaičiuojamas valandomis, kurią įvyko įvykis, nuo kurio pradamas skaičiuoti terminas, pagal Civilinio proceso kodekso 279 straipsnio b punktą.

9 Kada baigiasi savaitėmis, mėnesiais arba metais skaičiuojamas terminas?

Savaitėmis, metais arba mėnesiais skaičiuojamas terminas, kuris prasideda konkrečią datą, pasibaigia paskutinės savaitės, mėnesio arba metų atitinkamą dieną 24 val., tačiau jeigu mėnuo neturi atitinkamos dienos, terminas pasibaigia paskutinę to mėnesio dieną (Civilinio kodekso 279 straipsnio c punktas).

10 Jeigu terminas baigiasi šeštadienį, sekmadienį, valstybinių švenčių dieną arba kitą nedarbo dieną, ar jis pratęsiamas iki pirmos po jos einančios darbo dienos?

Kadangi teismai dirba tik darbo dienomis, o sekmadieniai ir švenčių dienos laikomi teismo atostogomis, terminai, kurie baigiasi sekmadieniais ar švenčių dienomis, pratęsimi iki pirmos darbo dienos, jeigu atitinkamas veiksmas turi būti atliktas teisme.

Pagal visų procesinių terminų skaičiavimo taisyklę procesinio veiksmo atlikimo termino pabaiga pratęsiamą iki kitos darbo dienos, jeigu terminas pasibaigia teismų ne darbo dieną (Civilinio proceso kodekso 138 straipsnio 2 dalis).

11 Ar tam tikroms aplinkybėms terminai gali būti pratęsimi? Kokiomis sąlygomis?

Įstatyme nustatytas procesinis terminas įstatyme nustatytais atvejais gali būti pratęstas.

Šalims sutikus terminas gali būti vieną kartą pratęsiamas tam pačiam laikotarpiui (Civilinio proceso kodekso 141 straipsnis).

Termino leidžiama nesilaikyti esant pagrįstai kliūčiai, jeigu įvykis, kurio šalis arba jos atstovas negali kontroliuoti, trukdo laiku atlikti atitinkamą veiksmą (Civilinio proceso kodekso 140 straipsnis).

Be to, Civilinio proceso kodekso 139 straipsnyje nustatyta, kad, nepaisant pagrįstos kliūties buvimo, veiksmas gali būti atliekamas per pirmąsias tris darbo dienas suėjus terminui, jeigu nedelsiant sumokama toliau nustatyto dydžio bauda:

- jeigu veiksmas atliekamas pirmą dieną, baudos dydis siekia 10 proc. teismo mokesčio, mokamo už procedūrą arba aktą, bet ne daugiau kaip pusę apskaitos vieneto;
- jeigu veiksmas atliekamas antrą dieną, baudos dydis siekia 25 proc. teismo mokesčio, mokamo už procedūrą arba aktą, bet ne daugiau kaip 3 apskaitos vienetus;
- jeigu veiksmas atliekamas trečią dieną, baudos dydis siekia 40 proc. teismo mokesčio, mokamo už procedūrą arba aktą, bet ne daugiau kaip 7 apskaitos vienetus.

12 Kokie skundų padavimo terminai?

Apeliacinis skundas turi būti paduodamas per 30 dienų terminą, kuris pradamas skaičiuoti nuo pranešimo apie sprendimą įteikimo dienos (Civilinio proceso kodekso 638 straipsnis), ir per 15 dienų – skubiais atvejais ir Civilinio proceso kodekso 644 straipsnio 2 dalyje ir 677 dalyje nustatytais atvejais.

Jeigu šalis neatvyksta į teismo posėdį ir jai nereikia pranešti pagal Civilinio proceso kodekso 249 straipsnį, terminas apeliaciam skundui paduoti pradamas skaičiuoti paskelbus apie sprendimą, išskyrus atvejus, kai šalis atvyksta iki nustatyto termino pabaigos; tokiu atveju joms būtina įteikti teismo sprendimą arba nutartį ir nuo šio įteikimo dienos pradamas skaičiuoti terminas.

Jeigu nagrinėdamas bylą teismas priima žodines nutartis arba sprendimus, terminas pradamas skaičiuoti nuo jų paskelbimo dienos, jeigu šalis dalyvavo teismui skelbiant apie procesinį veiksmą arba jai buvo įteiktas pranešimas.

Jeigu, kitais nei pirmiau išvardyti atvejais, pranešimo įteikti nereikia, terminas pradamas skaičiuoti tą dieną, kurią asmuo sužinojo apie sprendimą.

Atsakovas atsiliepiamą į apelianto argumentus gali pateikti per terminą apeliaciam skundui paduoti.

Atsiliepime į ieškinį atsakovas gali ginčyti apeliacinio skundo priimtinumą arba nurodyti, kad buvo praleistas terminas jam paduoti, taip pat ginčyti šalies, kaip apelianto, teisės pareikšti ieškinį (*locus standi*) teisėtumą.

Jeigu apeliaciniu skundu siekiama peržiūrėti pateiktus įrodymus, terminas skundui ir atsiliepimui į skundą paduoti pratęsiamas 10 dienų.

Jeigu atsakovas prašo praplėsti apeliacinio skundo dalyką, apeliantas atsiliepiamą gali pateikti per 15 dienų nuo prašymo įteikimo.

Jeigu yra keletas apeliančių arba keletas atsakovų, kiekvienam jų reikalavimui taikomas atskiras terminas, net jei jiems atstovauja skirtingi advokatai. Teismo raštinė turi pareigą užtikrinti, kad visos bylos teisme būtų nagrinėjamos laikantis jos nustatytų terminų.

13 Ar teismai gali pakeisti terminus, visų pirma atvykimo į teismą terminus, arba nustatyti specialų atvykimo į teismą terminą?

Įstatyme nustatyti procesiniai terminai negali būti sutrumpinti.

14 Jeigu asmeniui, gyvenančiam toje vietoje, kurioje jam būtų pratęstas terminas, apie veiksmą, kurį jis turi atlikti, pranešama toje vietoje, kurioje gyvenantiems asmenims terminas nepratęsiamas, ar šis asmuo praranda galimybę pasinaudoti pratęstu terminu?

Terminas atsiliepimui į ieškinį pateikti siekiant ginčyti pareikštą ieškinį, kurio turi laikytis į teismą šaukiamas asmuo, gali būti pratęstas tais atvejais, kai šaukimas į teismą buvo įteiktas už teismo, kuriame pareikštas ieškinys, apygardos ribų.

Šis terminas pratęsiamas priklausomai nuo to, ar šaukimas į teismą įteikiamas už apygardos, kurioje yra teismas, kuriame pareikštas ieškinys, ribų, o ne nuo į teismą šaukiamo asmens gyvenamosios vietos (Civilinio proceso kodekso 245 straipsnis).

15 Kokios terminų nesilaikymo pasekmės?

Pasibaigus imperatyviam terminui, prarandama teisė atlikti veiksmą. Tačiau pasibaigus terminui veiksmą galima atlikti, kai esama pateisinamų kliūčių, o jeigu tokių kliūčių nėra, veiksmas gali būti atliekamas per pirmas tris darbo dienas po termino pabaigos, jei nedelsiant sumokama bauda (Civilinio proceso kodekso 139 straipsnis).

16 Jeigu terminas pasibaigia, kokiomis teisių gynimo priemonėmis gali pasinaudoti jį praleidusios šalys?

Veiksmas pasibaigus terminui gali būti atliekamas tais atvejais, kai esama pateisinamų kliūčių, kaip nurodyta atsakymuose į 11 ir 15 klausimus.

Pagal Civilinio proceso kodekso 140 straipsnį pateisinama kliūtimi laikomas įvykis, nepriskirtinas šalies, jos atstovų arba įgaliotų agentų kaltei ir trukdantis atitinkamą veiksmą atlikti tinkamu laiku. Šiuo atveju šalis, teigianti, kad termino nesilaikė dėl pateisinamos kliūties, nedelsdama turi pateikti tai patvirtinančius įrodymus.

Kitais nei pateisinamos kliūties atvejais veiksmas gali būti atliekamas per pirmas tris dienas po termino pabaigos, jeigu sumokama bauda, kaip nurodyta pirmiau, be to, teismas išimtiniais atvejais gali nuspręsti sumažinti arba panaikinti baudą dėl sunkios šalies finansinės padėties arba kai akivaizdu, kad skirta bauda yra neproporcinga, visų pirma atsižvelgiant į veiksmus, kuriuos galima atlikti nepaskyrus teisinio atstovo ir šalis veiksmą gali atlikti pati.

Susijusios nuorodos

Teisingumo politikos generalinis direktoratas

Teisingumo vykdymo generalinis direktoratas

Portugalijos oficialusis leidinys

Teisinių dokumentų duomenų bazė

Civilinio proceso kodeksas

Civilinis kodeksas

Paskutinis naujinimas: 02/03/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.